

ΧΡΟΝΟΣ

CRONOS

**Revista Societății de Științe Istorice din România
Filiala Caraș – Severin
Anul IX (2016), nr. 17, Ianuarie – Iunie, 2016.**

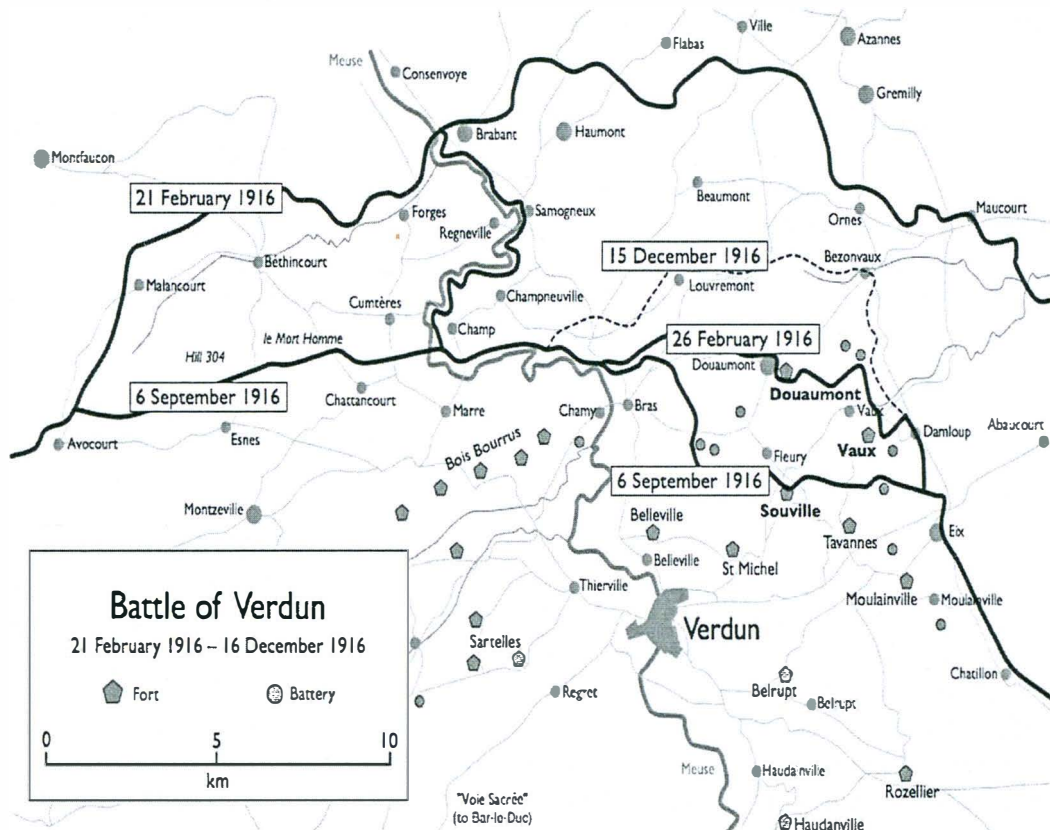
Coperțile, corecturi, tehnoredactare:

Eduard Magiar și Nicolae Magiar

Reșița - iunie, 2016.

ISSN 1844 - 4423

BĂTĂLIA DE LA VERDUN

A fost cea mai lungă și mai sângeroasă bătălie din primul război mondial, în această luptă fiind implicați două milioane de oameni. Fusese ultima fortificație cucerită de prusaci în războiul din 1870-1871, iar apărarea orașului Verdun și a împrejurimilor sale, cel mai fortificat sector al frontului Franței, avea o mare importanță psihologică atât pentru militarii francezi, cât și pentru întreaga țară. De aceea, bătălia de la Verdun a fost pentru Franța, după bătălia din septembrie 1914 de la Marna, al doilea moment crucial al Primului Război Mondial, iar victoria a avut un efect moral enorm. Bătălia a început la 21 februarie 1916, atunci când germanii au lansat o ofensivă masivă împotriva localității Verdun, unul dintre cele mai importante puncte din linia de apărare franceză. Așezarea în sine era vulnerabilă – înconjurată de ape și, aparent, ușor de cucerit – era și un important nod de cale

ferată și de drumuri rutiere, însă germanii au ales-o, mai ales, pentru forța ei simbolică, deoarece Verdun era o localitate încărcată de mituri dragi francezilor. Aici s-a semnat, în 843, celebrul „Pact de la Verdun”, moment în care Lothar I a lăsat Lorena fiului său, Lothar al II-lea. După moartea acestuia, Lorena a devenit subiect de dispută între conducătorii regatului franc de apus - Franța de azi și regatul franc de răsărit - viitoarea Germanie.

În anul 1916 războiul trecuse deja de la faza ofensivă la cea defensivă, de rezistență, iar luptele se mutaseră în tranșee. În jurul Verdunului erau douăzeci de fortificații majore și altele patruzeci mai mici care protejau granița istorică de est a Franței. Germanii cunoșteau rolul Verdunului de simbol al rezistenței, intenționau însă prin strategia dezvoltată de șeful Statului Major german Erich von Falkenhayn să atace la Verdun într-o luptă de uzură care să provoace pagube cât mai mari armatei franceze, slăbită de cei doi ani de război și aflată la limita posibilităților sale. Germanii intenționau să atragă trupele franceze în contra-atacuri și contra-ofensive și să le distrugă sub focul masiv al artileriei grele, alimentată cu mari cantități de muniție aduse pe căile ferate care ajungeau chiar la 24 de kilometri de linia frontului. Desfășurată între februarie și decembrie 1916, bătălia de la Verdun, din primul război mondial, a fost numită și „Abatorul”, deoarece numărul de morți, răniți și dispăruți în această bătălie a fost enorm.

Calculul istoricilor estimează că, pentru fiecare kilometru pătrat de teritoriu pierdut sau câștigat de Puterile Centrale în zonă, s-au pierdut sute de oameni. În timpul fazei de început a bătăliei de la Verdun, a apărut, pentru prima oară, concepția tactică a superiorității aeriene. În timpul pregătirii atacului, germanii au realizat o mare concentrare de avioane de luptă în apropierea fortărețelor și, la începutul atacului, au doborât sau au împiedicat decolarea tuturor avioanelor aliate, de recunoaștere. Aceasta a permis avioanelor de recunoaștere și bombardierelor germane să opereze fără a putea fi împiedicate să-și ducă misiunea la îndeplinire. Francezii au contraatacat rapid, deplasând „escadrilles de chase” din alte sectoare, pentru a recâștiga supremația aeriană. În spațiul aerian îngust de deasupra Verdunului s-au dat lupte grele, pentru succesul operațiunilor de recunoaștere aeriană. Forturile care înconjurau orașul Verdun, Douamont și Vaux au fost primele ținte ale forțelor militare germane. Erik von Falkenhayn, șeful Statului Major german, a sperat ca, prin concentrarea tuturor resurselor germane, să poată izola trupele franceze în această zonă și, în cele din urmă, să-și înfrângă adversarul prin superioritate numerică și determinare, indiferent de costurile umane. După cel mai puternic bombardament de artilerie de până atunci și cu pierderi extrem de numeroase, Falkenhayn a reușit să ocupe forturile Douamont și Vaux. Cu toate acestea, sub conducerea inspirată a generalilor Nivelle și Petain, Verdunul nu a fost cucerit. Deși rezistența pe care au opus-o francezii s-a dovedit crucială pentru moralul armatei, această bătălie a fost un nou exemplu în ceea ce privește masivele costuri umane pe care le-a presupus războiul de tranșee din primul război mondial, în care circa 400.000 de soldați din trupele aliate și 350.000 de soldați germani și-au pierdut viața pe o suprafață de numai câțiva kilometri pătrați. Intenția germanilor fusese să declanșeze o bătălie prin care să erodeze forțele franceze, sperând că, ulterior, să poată distruge armata franceză. În final, germanii au avut parte de aproape la fel de multe victime ca și francezii.

Bătălia de la Verdun a dat și numele de „poilus” soldaților armatei franceze. Pletoși, nerași, murdari și acoperiți de noroaiele din mlaștinile Verdunului, „poilus” au fost un subiect tabu multă vreme pentru civilii francezi. Felul jalnic în care arătau a fost ascuns sistematic populației Franței, puținele fotografii existente arătând doar ceea ce dorea Ministerul de Război să arate. În perimetrul în care a avut loc celebra bătălie de la Verdun și care este, în fiecare an, în luna noiembrie, loc de aduceri aminte și de comemorare a celor căzuți pe front, autoritățile franceze au ridicat un impresionant monument în care sunt adăpostite osemintele a peste 100.000 de soldați. În ultimele decenii, Verdun a devenit un simbol al reconcilierii franco-germane.

Masacrul de la Verdun își are originile într-o strategie dezvoltată de Erich von Falkenhayn, șeful Statului Major german în perioada 1914-1916. După ce începutul războiului dovedise că victoria rapidă la care sperase toată lumea nu putea fi obținută, Falkenhayn a argumentat (într-o scrisoare trimisă Kaiserului Wilhelm II în decembrie 1915) că Germania poate câștiga războiul dacă: 1) se concentrează pe lupta pe Frontul de Vest în locul Frontului de Est; 2) Franța este învinsă într-o mare bătălie prin care să-și epuizeze forțele (obligând implicit Marea Britanie să accepte un armistițiu). Generalul german a propus Verdunul ca loc al acestei mari bătălii împotriva francezilor datorită importanței sale simbolice. Fortăreață cu rol minor în prima parte a războiului, Verdunul își păstrase, în mintea soldaților și a poporului francez, o importanță psihologică căci fusese ultima fortificație cucerită de prusaci în războiul din 1870-1871. Era, deci, un simbol al rezistenței, iar Falkenhayn știa acest lucru, motiv pentru care a propus un lung asediu al Verdunului care să solicite până la epuizare armata franceză.

Bătălia a început la Le Bois Des Caures, lângă Verdun, la 21 februarie 1916, ora 7:15 și timp de 9 ore germanii au bombardat frontul cu 2 milioane de obuze. A fost doar începutul masacrului. Până la sfârșitul lunii martie artileria germană a provocat inamicului pierderi cel puțin tot atât de grele ca și cele proprii. În plus, începutul, la 1 iulie 1916, a bătăliei de pe Somme, a forțat armata germană să aducă trupe de la Verdun, slăbind astfel presiunea asupra armatei franceze. Câmpul de bătălie a fost nu mai mare de 10 km pătrați și din punct de vedere strategic, spun istoricii războiului, și nu poate exista nici o justificare pentru pierderile atroce suferite de ambele părți, decât faptul că bătălia a degenerat într-o chestiune de prestigiu atât pentru francezi cât și pentru germani. Istoricii războiului spun că în bătălia de la Verdun s-au tras peste 14 milioane de obuze. Câte 200 pentru fiecare victimă. Verdunul a rezistat tuturor asalturilor, iar bătălia a rămas cunoscută și pentru remarca « *Ils ne passeront pas* » - făcută de generalul Robert Nivelle, apărător al orașului alături de un alt mare general, Philippe Pétain.

Amploarea luptelor și numărul uriaș al victimelor l-au determinat pe istoricul militar englez Julius Thompson să numească această bătălie „Stalingradul Franței”. El spune că, în conștiința ambelor națiuni combatante, Verdun stârnește oroare la fel ca Bătălia de la Sommé (din 1916) pentru britanici. Motivul pentru care acolo s-a desfășurat o atât de aprigă confruntare îl reprezintă zona strategică a localității Verdun-sur-Meuse. În acea regiune a nord-estului Franței s-au desfășurat bătălii importante de-a lungul veacurilor: Attila Hunul a eșuat acolo în secolul al V-lea d.Ch., iar în timpul Războiului franco-prusac, Verdun a fost

scena unor importante confruntări. De aceea francezii, pentru a se apăra contra posibilelor atacuri din partea germanilor la granița de est, au construit fortificații între Verdun și Toul și între Epinal și Belfort. Forțele franceze voiau să întărească liniile prin care germanii puteau înainta spre câmpiile regiunii Champagne și, implicit, spre Paris. Potrivit istoricilor militari, lungă bătălie de la Verdun poate fi împărțită în 4 faze, în funcție de succesiunea ofensivelor: 21 februarie – 1 martie; 6 martie – 15 aprilie; 16 aprilie – 1 iulie; 1 iulie – 17 decembrie. Pentru ambele națiuni, Verdun înseamnă o terifiantă pagină de istorie, când au fost folosite peste 40 de milioane de proiectile de artilerie și la care au participat 75 de divizii franceze și 50 de divizii germane.

Falkenhayn credea că francezii pur și simplu nu vor permite ca fortificațiile din jurul Verdunului să cadă, deoarece umilirea națională ar fi fost prea mare. Luptând până la ultimul om, Falkenhayn credea că francezii vor pierde atât de mulți oameni încât această luptă ar schimba cursul războiului. Planul lui Falkenhayn a avut credibilitate. Fortărețele erau o parte foarte importantă a conștiinței francezilor și ar fi luptat cu toată ferocitatea pentru a-i menține pe germani în afara zonei. Cu toate acestea, planul lui Falkenhayn avea și o slăbiciune majoră - presupunea că francezii vor fi un adversar ușor și că ei vor fi cei care vor suferi pierderi masive, nu germanii. De fapt, toate fortărețele din zonă au fost slăbite pentru că Înalțul Comandament Francez a mutat muniția din acestea în alte zone de pe frontul de vest. De asemenea, tranșeele de apărare nu erau finalizate. Ofițerii superiori de pe frontul din jurul Verdunului i-au raportat lui Joffre starea de apărare din zonă, însă acesta le-a respins plângerile. În ziua în care a început bătălia, pe 21 februarie, 1000 de tunuri ale artileriei germane au tras de-a lungul unei fâșii de 6 mile a frontului francez. Atacul german și lupta ulterioară au durat peste 300 de zile. Aruncătoare de flăcări au fost utilizate în număr mare, pentru a-i ajuta pe nemți să avanseze cele opt mile care le mai rămăseseră pentru a captura Verdunul. Până pe 25 februarie, germanii au capturat 10000 de prizonieri francezi. Spre uimirea nemților, întăriturile masive de la Douaumont, considerate a fi cele mai puternice din lume, erau conduse de doar 56 de tunari cu jumătate de normă care n-au opus nicio rezistență în fața atacatorilor. Publicului francez nu i s-a comunicat imediat despre căderea Douaumont-ului - de fapt, unele ziare pariziene nici măcar n-au menționat pierderea fortului, susținând că batalia din jurul Verdunului mergea bine pentru francezi. Fortul de la Douaumont era situat doar la 5 mile distanță de Verdun. Francezii l-au facut pe Generalul Philippe Pétain responsabil cu apărarea de la Verdun. Acesta s-a confruntat cu o situație extrem de dificilă. Exista doar un singur drum spre Verdun din exterior, care abia putea fi numit drum, având în vedere că avea doar 6 m lățime și vehiculele abia puteau trece unul pe lângă altul. Totuși, pe acest drum, 25.000 de tone de provizii și 90 000 de soldați au intrat în Verdun. 6 000 de vehicule au fost folosite în această misiune și se spune ca 66% din armata franceză urma să treacă pe acest drum la un moment dat, pentru a salva Verdunul. Drumului i s-a dat numele de „Calea Sacră”, dar, în ciuda intrării forțelor militare noi, francezii au suferit grav. Germanii, de asemenea, au suferit pierderi masive. Până la sfârșitul lunii aprilie, nemții au pierdut 120 000 de oameni și francezii 133 000.

În timp ce bătălia înainta spre primăvara anului 1916, Pétain îi cerea lui Joffre din ce în ce mai mulți oameni, dar Joffre a refuzat. Acesta voia oamenii pentru atacul planificat de la Somme. Pétain a fost înlocuit cu generalul Nivelle - un soldat care credea că cea mai de succes strategie era de a fi mereu în ofensivă. Până în vară, Franța a atins o anumită formă de supremație aeriană asupra germanilor, dar asta nu însemna mai nimic deoarece bătălia terestră era una cu multe pierderi pentru ambele părți. Pe 1 iunie, Germania a lansat un atac masiv asupra Verdunului. Până pe 23 iunie, au avansat până la 2,5 mile de Verdun - dar acest atac n-a fost suficient de puternic, deoarece și armata germană era epuizată. Pe 24 iunie, bombardamentul de la Sommé putea fi auzit de la Verdun și în câteva zile, bătălia de la Sommé domina pe frontul de vest. Până la sfârșitul lui octombrie 1916, francezii au recucerit cele două forturi, de la Vaux și Douaumont, dar regiunea înconjurătoare arăta tragic în februarie.

Pierderile de vieți omenești și numărul răniților au fost imense la Verdun. Cărțile de referință dau cifre diferite, atât de mari au fost pierderile. O cifră exactă nu va fi niciodată cunoscută, se spune ca francezii au pierdut peste 360 000 de oameni și germanii aproape 340 000.

Deși s-a încheiat, oficial, cu o victorie franceză, bătălia de la Verdun n-a adus părții învingătoare niciun avantaj militar strategic important, dar a avut un efect moral enorm.

Bibliografie:

PAUL IOAN - Revista Magazin, septembrie 2014.

Prof. Cristian BĂLEAN

Liceul Teoretic *Diaconovici-Tietz*, Reșița

scena unor importante confruntări. De aceea francezii, pentru a se apăra contra posibilelor atacuri din partea germanilor la granița de est, au construit fortificații între Verdun și Toul și între Epinal și Belfort. Forțele franceze voiau să întărească liniile prin care germanii puteau înainta spre câmpiile regiunii Champagne și, implicit, spre Paris. Potrivit istoricilor militari, lungă bătălie de la Verdun poate fi împărțită în 4 faze, în funcție de succesiunea ofensivelor: 21 februarie – 1 martie; 6 martie – 15 aprilie; 16 aprilie – 1 iulie; 1 iulie – 17 decembrie. Pentru ambele națiuni, Verdun înseamnă o terifiantă pagină de istorie, când au fost folosite peste 40 de milioane de proiectile de artilerie și la care au participat 75 de divizii franceze și 50 de divizii germane.

Falkenhayn credea că francezii pur și simplu nu vor permite ca fortificațiile din jurul Verdunului să cadă, deoarece umilirea națională ar fi fost prea mare. Luptând până la ultimul om, Falkenhayn credea că francezii vor pierde atât de mulți oameni încât această luptă ar schimba cursul războiului. Planul lui Falkenhayn a avut credibilitate. Fortărețele erau o parte foarte importantă a conștiinței francezilor și ar fi luptat cu toată ferocitatea pentru a-i menține pe germani în afara zonei. Cu toate acestea, planul lui Falkenhayn avea și o slăbiciune majoră - presupunea că francezii vor fi un adversar ușor și că ei vor fi cei care vor suferi pierderi masive, nu germanii. De fapt, toate fortărețele din zonă au fost slăbite pentru că Înalțul Comandament Francez a mutat muniția din acestea în alte zone de pe frontul de vest. De asemenea, tranșeele de apărare nu erau finalizate. Ofițerii superiori de pe frontul din jurul Verdunului i-au raportat lui Joffre starea de apărare din zonă, însă acesta le-a respins plângerile. În ziua în care a început bătălia, pe 21 februarie, 1000 de tunuri ale artileriei germane au tras de-a lungul unei fâșii de 6 mile a frontului francez. Atacul german și lupta ulterioară au durat peste 300 de zile. Aruncătoare de flăcări au fost utilizate în număr mare, pentru a-i ajuta pe nemți să avanseze cele opt mile care le mai rămăseseră pentru a captura Verdunul. Până pe 25 februarie, germanii au capturat 10000 de prizonieri francezi. Spre uimirea nemților, întăriturile masive de la Douaumont, considerate a fi cele mai puternice din lume, erau conduse de doar 56 de tunari cu jumătate de normă care n-au opus nicio rezistență în fața atacatorilor. Publicului francez nu i s-a comunicat imediat despre căderea Douaumont-ului - de fapt, unele ziare pariziene nici măcar n-au menționat pierderea fortului, susținând că batalia din jurul Verdunului mergea bine pentru francezi. Fortul de la Douaumont era situat doar la 5 mile distanță de Verdun. Francezii l-au facut pe Generalul Philippe Pétain responsabil cu apărarea de la Verdun. Acesta s-a confruntat cu o situație extrem de dificilă. Exista doar un singur drum spre Verdun din exterior, care abia putea fi numit drum, având în vedere că avea doar 6 m lățime și vehiculele abia puteau trece unul pe lângă altul. Totuși, pe acest drum, 25.000 de tone de provizii și 90 000 de soldați au intrat în Verdun. 6 000 de vehicule au fost folosite în această misiune și se spune ca 66% din armata franceză urma să treacă pe acest drum la un moment dat, pentru a salva Verdunul. Drumului i s-a dat numele de „Calea Sacră”, dar, în ciuda intrării forțelor militare noi, francezii au suferit grav. Germanii, de asemenea, au suferit pierderi masive. Până la sfârșitul lunii aprilie, nemții au pierdut 120 000 de oameni și francezii 133 000.

În timp ce bătălia înainta spre primăvara anului 1916, Pétain îi cerea lui Joffre din ce în ce mai mulți oameni, dar Joffre a refuzat. Acesta voia oamenii pentru atacul planificat de la Somme. Pétain a fost înlocuit cu generalul Nivelle - un soldat care credea că cea mai de succes strategie era de a fi mereu în ofensivă. Până în vară, Franța a atins o anumită formă de supremație aeriană asupra germanilor, dar asta nu însemna mai nimic deoarece bătălia terestră era una cu multe pierderi pentru ambele părți. Pe 1 iunie, Germania a lansat un atac masiv asupra Verdunului. Până pe 23 iunie, au avansat până la 2,5 mile de Verdun - dar acest atac n-a fost suficient de puternic, deoarece și armata germană era epuizată. Pe 24 iunie, bombardamentul de la Sommé putea fi auzit de la Verdun și în câteva zile, bătălia de la Sommé domina pe frontul de vest. Până la sfârșitul lui octombrie 1916, francezii au recucerit cele două forturi, de la Vaux și Douaumont, dar regiunea înconjurătoare arăta tragic în februarie.

Pierderile de vieți omenești și numărul răniților au fost imense la Verdun. Cărțile de referință dau cifre diferite, atât de mari au fost pierderile. O cifră exactă nu va fi niciodată cunoscută, se spune ca francezii au pierdut peste 360 000 de oameni și germanii aproape 340 000.

Deși s-a încheiat, oficial, cu o victorie franceză, bătălia de la Verdun n-a adus părții învingătoare niciun avantaj militar strategic important, dar a avut un efect moral enorm.

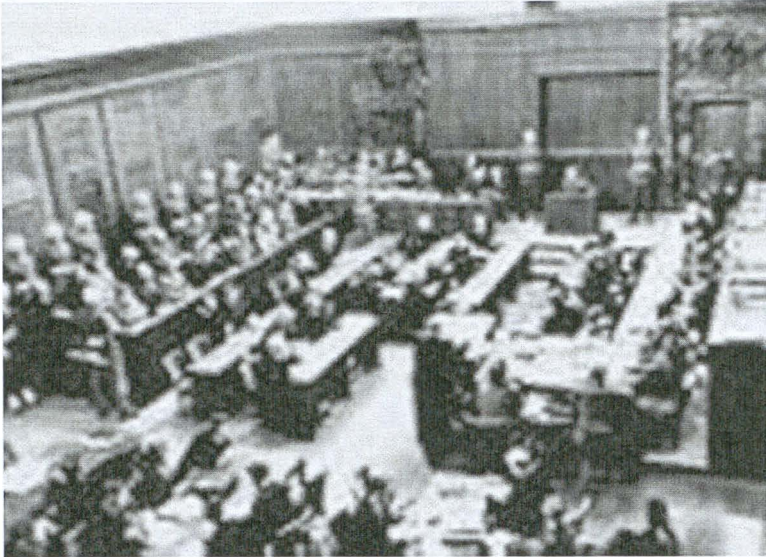
Bibliografie:

PAUL IOAN - Revista Magazin, septembrie 2014.

Prof. Cristian BĂLEAN

Liceul Teoretic *Diaconovici-Tietz*, Reșița

PROCESUL DE LA NÜRNBERG (partea I-a)

Finalul celui de-al doilea Război Mondial a arătat un bilanț înspăimântător referitor la numărul de victime omenеști. În afară de asta însă, numărul celor care nu au murit pe front a fost o premieră tragică a acestui război. Este vorba despre masacrele organizate sistematic ca o adevărată politică dusă de conducătorii naziști. De aceea, tot în premieră s-a decis judecarea și condamnarea celor vinovați.

Ideea judecării criminalilor de război naziști a fost lansată inițial de Iosif Visarionovici Stalin la Conferința de la Teheran din 1943. Atunci, în cursul unei cine cu președintele SUA, F.D. Roosevelt și cu premierul britanic Winston Churchill, a propus ca 50.000 - 100.000 de ofițeri germani să fie executați. Asta era însă o crimă care o înlocuia pe alta. Neștiind că Stalin vorbește serios, Roosevelt a glumit afirmând că 49.000 ar fi de ajuns. Important a fost faptul că Winston Churchill a respins ideea unor execuții în masă fără decizia unui proces.¹

¹ Minuttele Conferinței de la Teheran din noiembrie-decembrie 1943

Procesul de la Nürnberg au fost de fapt o serie de procese celebre pentru faptul că în cadrul lor au fost inculpați importanți membri ai conducerii politice, militare și economice ai Germaniei naziste. Dezbaterile procesului s-au ținut între 20 noiembrie 1945 și 1 octombrie 1946.

Inițial, ministrul american al finanțelor, Henry Morgenthau Jr., a propus un plan pentru dezanisificarea și dezindustrializarea forțată a Germaniei, însoțită de impunerea muncii forțate, precum și a altor măsuri draconice, ca o ripostă la cele plănuite de naziști pentru Europa de est. S-a renunțat la acest plan din cauza opiniei publice. Apoi s-a trecut la planul pentru „judecarea criminalilor de război din Europa”. Acesta a fost elaborat de ministrul american al apărării Henry Stimson și de subalternii săi din minister. După moartea președintelui Roosevelt în aprilie 1945, noul președinte, Harry S. Truman, a aprobat opțiunea judiciară

Astfel, prin Carta de la Londra din 8 august 1945 s-a stabilit baza legală pentru pedepsirea marilor criminali de război. Tribunalul de la Nürnberg a fost alcătuit din judecători reprezentând Marea Britanie, Statele Unite, Uniunea Sovietică și Franța. Principalul proces de la Nürnberg a început pe 18 octombrie 1945 când au fost acuzați 24 de germani considerați principalii criminali de război. Acuzațiile au fost formulate astfel: participarea la conspirație pentru comiterea de crime împotriva păcii; planificarea, inițierea și ducerea de războaie de agresiune, crime de război și crime împotriva umanității.

Uniunea Sovietică a dorit ca procesele să se desfășoare la Berlin, dar apoi s-a optat pentru Nürnberg din următoarele motive:

- Orașul era localizat în zona americană (în acel moment, Germania era împărțită în patru zone de ocupație);
- Palatul de justiție era spațios și neavariat (unul dintre puținele edificii rămase intacte după bombardamentele aliate intense asupra Germaniei). Complexul avea și o închisoare mare;
- Întrucât fusese orașul congreselor partidului nazist („Reichsparteitag”), alegerea orașului Nürnberg avea și o valoare simbolică, prin transformarea lui în locul judecării conducerii Partidului Nazist;

Fiecare dintre cele patru țări a dat câte un judecător principal și un locțiitor, precum și procurori. Judecătorii au fost:

- Colonelul Sir Geoffrey Lawrence, judecător principal britanic și președinte;
- Sir William Norman Birkett, judecător britanic locțiitor;
- Francis Biddle, judecător principal american;

- John Parker, judecător american locțiitor;
- Henri Donnedieu de Vabres, judecător principal francez;
- Robert Falco, judecător francez locțiitor;
- general-maior Iona Nikicenko, judecător principal sovietic;
- locotenent-colonel Aleksandr Volcikov, judecător sovietic locțiitor.

Principalii procurori au fost:

- Robert H. Jackson - pentru Statele Unite;
- Sir Hartley Shawcross - pentru Regatul Unit;
- general-locotenentul Roman Rudenko - pentru Uniunea Sovietică;
- Francois de Menthon și Auguste Champetier de Ribes – pentru Franța.

Capetele de acuzare pentru primii 24 de inculpați au fost:

1. Participarea la un plan comun sau a unei conspirații pentru comiterea de crime împotriva păcii;
2. Plănuirea, inițierea și susținerea de războaie de agresiune și alte crime împotriva păcii
3. Crime de război;
4. Crime împotriva umanității.

Cei 24 de inculpați au fost:

1. Martin Borman - Successor al lui Hess ca secretar al Partidului Nazist. Condamnat la moarte în absență, rămășițele sale au fost găsite în 1972.²
2. Karl Dönitz - din 1943 comandant al marinei de război a Germaniei; succesorul lui Raeder. Inițiator al operațiunilor U - Boot, submarinele militare. A devenit președintele Germaniei după sinuciderea lui Hitler.³ Ca dovadă prezentată la procesul lui Karl Dönitz privind ordinele date flotelor de submarine prin care era încălcat Tratatul naval de la Londra. Dönitz a fost găsit vinovat de încălcarea celui de-al doilea Tratat naval de la Londra, din 1936, dar sentința nu a fost pronunțată în

² The Avalon Project : Documents in Law, History and Diplomacy.

³ Sentința pronunțată de Tribunalului Militar Internațional împotriva lui Dönitz.

baza încalcării normelor internaționale privind războiul submarin. A primit în final 10 ani de închisoare.⁴

3. Hans Frank - Juristul-șef al Germaniei naziste între 1933-1945 și guvernator general al „guvernământului” din Polonia ocupată de Germania, între 1939-1945. Și-a cerut iertare. A fost condamnat la moarte.⁵

4. Wilhelm Frick - Ministrul de Interne al lui Hitler între 1933-1943 și protector al Boemiei-Moraviei, 1943-1945. A scris legile rasiale de la Nürnberg. A fost condamnat la moarte.⁶

5. Hans Fritzsche - Comentator radio popular, șef al diviziei de știri din ministerul nazist al propagandei. Judecat în locul lui Joseph Goebbels. A fost achitat.⁷

6. Walther Funk - Ministrul economiei în Germania nazistă. Succesorul lui Hjalmar Schacht ca președinte al Reichsbank. Inițial condamnat pe viață apoi eliberat pe motiv de boală la 16 mai 1957.⁸

7. Hermann Göring – Reichsmarschall, Comandantul aviației militare, Luftwaffe între 1935-1945; șeful planului pe 4 ani între 1936-1945 și al câtorva departamente din SS. A fost condamnat la moarte dar s-a sinucis în noaptea de dinaintea execuției.⁹

8. Rudolf Hess - Adjunctul lui Hitler în ierarhia Partidului Nazist; a zburat în Scoția în 1941 în încercarea de a face pace separată cu Marea Britanie. A fost condamnat la închisoare pe viață. Închis după proces la închisoarea Spandau din Berlin, s-a sinucis în 1987.¹⁰

9. Alfred Jodl – Wermacht general-colonel, subordonatul lui Keitel și șef al diviziei Operațiuni a OKW (Înaltul comandament al armatei) între 1938-1945. A fost condamnat la moarte.¹¹

10. Ernst Kaltenbrunner - Liderul SS cu cel mai înalt grad care a supraviețuit. Șef al RSHA între 1943-45, organizația-umbrelă a polițiilor și serviciilor de informație din Germania nazistă. Tot lui Kaltenbrunner i-au fost subordonate și organizațiile Einsatzgruppen și câteva lagăre de concentrare. A fost condamnat la moarte.

⁴ <http://avalon.law.yale.edu/imt/juddoeni.asp>, în: Avalon Project, la Yale Law School The Avalon Project :

Judgment: Frank.

⁵ [The Avalon Project : Judgment : Frick.](#)

⁶ [The Avalon Project : Judgment : Fritzsche.](#)

⁷ [The Avalon Project : Judgment : Funk.](#)

⁸ [The Avalon Project : Judgment : Goering.](#)

⁹ Ibidem.

¹⁰ [The Avalon Project : Judgment : Hess](#)

¹¹ <http://avalon.law.yale.edu/imt/judjodl.asp>

11. Wilhelm Keitel – Șeful armatei germane (Oberkommando der Wehrmacht – OKW- între anii 1938-1945). A fost condamnat la moarte.

12. Gustav Krupp - Mare industriaș nazist. Directorul general al concernului Krupp AG (din industria oțelului), 1912-45. A fost considerat inapt de participare la proces din motive medicale. Procurorii au încercat inculparea fiului său, Alfried (care a condus Krupp în numele tatălui său în timpul războiului), dar judecătorii au respins cererea, deoarece era prea aproape de data procesului. Alfried a fost judecat într-alt proces la Nürnberg pentru folosirea muncii sclavilor. Astfel, Alfried a evitat o posibilă condamnare la moarte. A fost considerat nevinovat.

13. Robert Ley - Șef al DAF, Frontul German al Muncii. S-a sinucis la 15 octombrie 1945, înainte de începerea procesului.

14. Baronul Konstantin von Neurath - Ministru de externe între 1932-1938, predecesor al lui Ribbentrop. Ulterior, protector al Boemiei și Moraviei între 1939-43. A demisionat în 1943 în urma unor dispute cu Hitler. A fost condamnat la 15 ani de închisoare dar a fost eliberat pe motiv de boală la 6 noiembrie 1954.

15. Franz von Papen – Cancelar al Germaniei în 1932 și vicecancelar sub Hitler, în 1933-1934. Ambasador în Austria între 1934-38 și ambasador în Turcia între 1939-1944. Deși a fost achitat la Nürnberg, von Papen a fost reclasificat ca criminal de război în 1947 de un tribunal german de denazificare și condamnat la opt ani muncă forțată. A fost achitat în urma unui recurs, după ispășirea a doi ani din pedeapsă.

16. Eric Raeder - Comandant al marinei militare între 1928 și 1943, când s-a pensionat, lăsându-i locul lui Dönitz. A fost condamnat la închisoare pe viață dar va fi eliberat pe motiv de boală la data de 16 septembrie 1955.

17. Joachim von Ribbentrop - Ambasador plenipotențiar, 1935-1936. Ambasador în Regatul Unit între 1936-1938. Ministru de externe al Germaniei între 1938-1945. A fost condamnat la moarte.

18. Alfred Rosenberg - Ideolog șef al Partidului Nazist și teoretician al tezelor rasiste. Ulterior, ministrul Teritoriilor de Est Ocupate, 1941-1945. A fost condamnat la moarte.

19. Fritz Sauckel - Gauleiter al Turingiei între 1927-1945. Plenipotențiar al programului nazist de muncă forțată între 1942-1945. A fost condamnat la moarte.

20. Dr. Hjalmar Schacht - Important bancher și economist. Înainte de război, președinte al băncii naționale, *Reichsbank*, între 1923-1930 și 1933-1938, și ministrul economiei, între 1934-1937. A recunoscut că a încălcat Tratatul de la Versailles. A fost achitat.

21. Baldur von Schirach - Șef al organizației naziste de tineret, Hitlerjugend între anii 1933 și 1940, Gauleiter al Vienei între 1940-1943. Condamnat la 20 de ani de închisoare, a executat pedeapsa în întregime.

22. Arthur Seyss – Inquart - Arhitect al Anschluss – ului și pentru scurt timp, în 1938, cancelar al Austriei. Adjunct al lui Frank în Polonia, 1939-1940. Ulterior, comisar al Reich-ului pentru Olanda ocupată, între 1940-1945. Și-a cerut iertare. A fost condamnat la moarte.

23. Alfred Speer - Arhitectul favorit al lui Hitler și prietenul personal al lui; ministru al înarmării, din 1942. În această funcție, avea responsabilitatea supremă pentru folosirea sclavilor aduși din teritoriile ocupate în producția de armament. A fost condamnat la 20 de ani închisoare.

24. Julius Streicher - Gauleiter al Franconiei, 1922-1945. A instigat la ură și omoruri împotriva evreilor prin săptămânalul său de propagandă nazistă, Der Stürmer. A fost condamnat la moarte.¹²

Pe parcursul proceselor, mai ales între ianuarie și iulie 1946, inculpații și unii dintre martori au fost examinați de psihiatrul american Leon Goldensohn. Toate concluziile sale privind atitudinea și personalitatea inculpaților s-au păstrat. Sentințele capitale au fost executate la 16 octombrie 1946 prin spânzurare, prin metoda de cădere standard și nu prin cădere lungă. În ceea ce privește metoda de executare, judecătorii francezi au propus folosirea unui pluton de execuție pentru condamnații militari, potrivit cutumei sentințelor pronunțate de curțile marțiale, dar Biddle și judecătorii sovietici s-au opus. Aceștia au susținut că ofițerii își violaseră etica militară și nu erau demni de moartea, considerată demnă, în fața plutonului de execuție. Toți prizonierii care au fost condamnați la închisoare vor fi transferați în 1947 la închisoarea Spandau din Berlin.

Definiția a ceea ce constituie crimă de război este stipulată în Principiile de la Nürnberg, conform unui document creat ca rezultat al procesului. Experimentele medicale efectuate de medicii germani au dus la redactarea Codului de la Nürnberg pentru a controla viitoarele procese privind experimentele medicale efectuate pe oameni, inclusiv Procesul medicilor.

¹² Pentru toți inculpații de la proces informațiile au fost preluate din The Avalon Project: Judgment.

Dintre organizații, următoarele nu au fost găsite vinovate:

- Reichsregierung (guvernul central),
- Oberkommando (comandamentul militar suprem) und Generalstab der Wehrmacht (statul major al armatei).

Execuțiile (duse la împlinire de americanii John C. Woods și Joseph Malta) au avut loc în sala de sport a închisorii din Nürnberg la data de 16 octombrie 1946, între orele 1:00 și 2:57. Cei 10 naziști executați au fost: Hans Frank, Wilhelm Frick, Alfred Jodl, Ernst Kaltenbrunner, Wilhelm Keitel, Joachim von Ribbentrop, Alfred Rosenberg, Fritz Sauckel, Arthur Seyss – Inquart și Julius Sreicher. În dimineața zilei de 17 octombrie 1946 trupurile celor 10 executați, împreună cu trupul lui Herman Göring, (care se sinucise cu cianură cu o noapte înainte), au fost transportate cu camioane americane la crematoriul cimitirului estic din München, unde au fost imediat incinerate. Cenușa acestora a fost împrăștiată apoi de ofițeri americani în pârâul Wenzbach (mic afluent de stânga al râului Isar), lângă strada Conwentzstraße, spre a nu deveni loc de pelerinaj pentru extremiștii de dreapta.

Cu toate acestea, orașul unde s-au desfășurat procesele rămâne pentru mulți germani un simbol din multe puncte de vedere. Deși legislația germană privind neonazismul este foarte clară și strictă, totuși nu poate interzice de facto manifestările care apar periodic, mai ales printre tinerii germani.

(continuare în numărul viitor)

Dr. Eduard Magiar
Cluj - Napoca

105 ANI DE TURISM LA REȘIȚA.

Primele începuturi ale turismului și activităților sportive

Turismul reșițean își are rădăcinile către începutul secolului al XX-lea. La Reșița a fost fondată în 1911 „Asociația turistică Reșița” (A.T.R.),¹³ ca filială a „Reuniunii turistice” din Timișoara. De la început, ea și-a propus să adune tineretul de toate naționalitățile, să contribuie la însănătoșirea lui, propagând puternic turismul, ieșirea în munți. Membrii asociației au amenajat în 1929 „Ștrandul turistic”, care va deveni locul de agrement numărul 1 pentru reșițeni. Împreună cu familiile lor, membrii asociației aveau acces liber la ștrand, fapt ce a determinat creșterea numărului de membri. Asociația turistică s-a reconstituit pe baze noi, fiind numită ulterior „Uniunea turistică Reșița” (U.T.R) sau „Touristenverein Reschitzta”, care număra în 1939 peste 900 de membri cotizanți,¹⁴ din care majoritatea erau muncitori. În cadrul acesteia se practica turismul de masă, organizat și disciplinat. Asociația și-a propus construirea unei case de adăpost pentru circa 100 de persoane pe Semenic, din inițiativa lui Bruno Windhager, profesor de matematică la gimnaziul din Reșița, care conducea o organizație de cercetași.¹⁵

În 1921 la Reșița se constituie organizația „Tinerii Muncitori”, filială a „Prietenilor naturii”, întemeiată în 1919 de U.T.S. București, care a atras un număr mare de tineri. Cu prilejul unor excursii organizate în împrejurimile Reșiței, citeau ziare sau cărți de literatură, discutau despre activitatea lor. Uniunea Tineretului Socialist (U.T.S.) a mobilizat pentru prima dată „atâta lume de tineret”. Aceste întâlniri erau folosite și pentru pregătirea politică a tineretului.¹⁶

Bruno Windhager este cel care lansează sportul cu schiurile în Munții Banatului și tot el împreună cu Jakob Weinfurter, întemeiază activitatea turistică la Gărâna.¹⁷ În 1925, Al. Tietz, profesor de germană la gimnaziul de băieți, fondează la Reșița asociația turistică „Wandervogel”,¹⁸ (Pasărea călătoare), orientată spre redescoperirea folclorului german, a cântecului popular, revenirea la natură, dragostea pentru limba și cultura germană, fără tendințe de hegemonie, absolutizare. Profesorul A. Tietz a scris o monografie despre

¹³ V. Marin, Gh. I. Oancea, „Mișcarea antifascistă și revoluția populară în Banat”, Timișoara, 1971, p.140.

¹⁴ F.A.S. Caransebeș, fond „Oficiul local de turism”, dos.2b, doc 295.

¹⁵ „România”, anul II, NR.3, 1939, p.32.

¹⁶ V. Marin, Gh. I. Oancea, „Op.cit.”, p. 141.

¹⁷ G. Hromadka, „Scurtă cronică a Banatului Montan”, traducere din limba germana Rudolf Graf și Werner Kremm, Imprimeria de Vest, R.A.Oradea, 1995, p.82.

¹⁸ „Reșița pitorească”, I, II, 1934, p. 2.

muncitorimea reșițeană, în care prezintă armonia dintre naționalități, dragostea pentru Munții Banatului.¹⁹

În cadrul „Societății Sportive” a U.D.R. a luat ființă în 1926 o secție turistică. Secția a organizat excursii colective în regiunile pitorești din împrejurimile Reșiței, la Defileul Dunării, Cazanele, Porțile de Fier, Ada –Kaleh, precum și în Retezat, a cercetat monumente ale naturii din regiune, a participat la măsurarea exactă a Peșterii Comarnic, fapt care a dus la mărirea ei cu încă 100 de metri, fiind considerată pentru vremea aceea cea mai mare peșteră din țară, având 3500 de metri.²⁰

În octombrie 1934, secția a editat o revistă de turism, „Reșița pitorească”. Ideea apariției unei reviste de turism era chiar binevenită. În cele 32 de pagini întâlnim „tot condeie bune, nume cunoscute”: Valeriu Pușcariu, prof. Universitar I. Simionescu, A.Tietz, Ilie Rusmir, Gh. Dinteanu. (9) Cu sprijinul Primăriei și al întreprinderilor din oraș această asociație, a construit în 1935 pensiunea Bella-Vista, cabana Brădișor, Uzina hidroelectrică, un bazin de înot, schitul și crucea de pe Muntele Mic. În 1936 la Rușchița este ridicat „Monumentul Turismului”, unicul de acest gen din țară.

Perioada interbelică se caracterizează prin apariția unor puternice asociații turistice în Reșița: „Wanderwogel”, în 1925 și secția sportivă a U.D.R. în 1926. Ele promovau drumeția, cunoașterea, ocrotirea și păstrarea frumuseților naturii. Apar noi stațiuni climaterice: Văliugul, (Frantdorf), la altitudinea de 645 metri, Gărâna, (Wolfsberg) sau „Sinaia Banatului”,²¹ cum a fost denumită, (altitudine 1000 de metri), Brebu Nou (Weidenthal), una din cele mai vechi stațiuni climaterice din Banat. Aceste stațiuni erau mult căutate de către schiori și renumite pentru ospitalitatea locuitorilor. Gărâna posedă un han cu restaurant și case particulare pentru cazare. Stațiunea climaterică Văliug, spre exemplu, a început să fie căutată din 1879, iar în perioada interbelică a fost denumită „Semmeringul românesc”. Stațiunea era renumită pentru cura de aer și tratarea unor afecțiuni ale sistemului nervos. Iată câteva dintre distracțiile pe care le oferea stațiunea: popice, pescuit, băi în Bârzava, plimbări în împrejurimi la Prislop, Muntele Semenice, Gărâna, Vila Klaus, Barajul mare de la Breazova. Alte stațiuni climaterice au luat ființă la Poiana Mărului în 1937, Muntele Mic (altitudine 500 de metri), etc.²²

Activitatea organizată de educație fizică și sport – sub diferite forme - este cunoscută pe aceste meleaguri, încă din secolul al XIX-lea. Există mărturii că încă din 1849 s-a construit la Reșița un poligon de tir, iar în 1852 a luat ființă o asociație de tir și că, șase ani

¹⁹ A. Tietz, „Wo in den Talern die Schloten Rauchen”, Bukarest, 1967, p. 678.

²⁰ „Reșița”, 33, II, 10 august 1936, p. 2.

²¹ „Fruncea”, revistă bănețeană, anul I, nr.2 din 8 decembrie, 1939, Timișoara, p.2.

²² A. Tietz, op.cit., p. 680.

mai târziu pe acest poligon a fost organizat un concurs la care au luat parte, pe lângă trăgătorii din localitate, concurenți din Orșova, Lugoj, Timișoara, Oravița. În 1896,²³ unul dintre sportivii din Reșița a luat parte și a câștigat un mare concurs internațional desfășurat la Hamburg.

În 1876 se constituie prima asociație sportivă de gimnastică la Reșița. În 1886, la jubileul de 10 ani, sărbătorit într-un cadru festiv, asociația numără 133 de membrii.²⁴ În 1911 se constituie „Asociația turistică Reșița”, asociație a muncitorilor, în cadrul căreia inotul s-a bucurat de o atenție specială. În dorința popularizării acestui sport în rândurile tineretului, membrii asociației au hotărât să amenajeze un ștrand popular în zona actualului „Ștrand Turistic”. Lucrarea a început prin 1928, prin contribuția bănească a muncitorilor și s-a terminat în 1929.²⁵ Un puternic avânt a cunoscut inotul după 1929, iubitorii lui fiind instruiți de sportivii Iosif Gedeon și Ion Miculasch. În 1929 s-a desfășurat aici primul concurs cu caracter național, la care alături de localnici, au participat înotători din Timișoara, Cluj, Satu Mare. Documentele de arhivă,²⁶ menționează că primele jocuri oficiale de fotbal disputate la Reșița au avut loc în 1911, adică la un an după organizarea celui dintâi campionat al României. Atunci funcționa aici „Clubul Athletic” Reșița (R.A.C.)

Pe plan național fotbalul reșițean s-a impus abia în sezonul competițional 1930-31, când în finala susținută de echipa S.G. Sibiu, a învins-o cu 2-0, echipa U.D.R. devenind campioană națională. În 1936 echipa de juniori a aceluiași club, antrenată de Ladislau Szepe, a devenit și ea campioană națională, învingând în finală formația „Acvila” Iași cu scorul de 6-1.²⁷

În 1923 s-a constituit „Societatea sportivă muncitorească” din Reșița (S.S.M.R.)²⁸ cu secții de fotbal, lupte și atletism, pe baza unui statut propriu. În 1924 este interzisă, continuând însă să activeze, sub o altă denumire, îmbinând cultura fizică cu educația membrilor săi, în spiritul luptei de clasă, pentru libertate și o viață mai bună. În 1922 au fost puse bazele unei alte secții care a devenit mai târziu rezervor permanent de campioni: luptele.²⁹ Atunci pionierii acestui sport - lăcătuși, mineri, pantofari, electricieni sau forjori - au organizat câteva meciuri demonstrative.

²³ „Judetele patriei, Caras-Severin”, Reșița, 1981, p. 118.

²⁴ *Ibidem*, p.120.

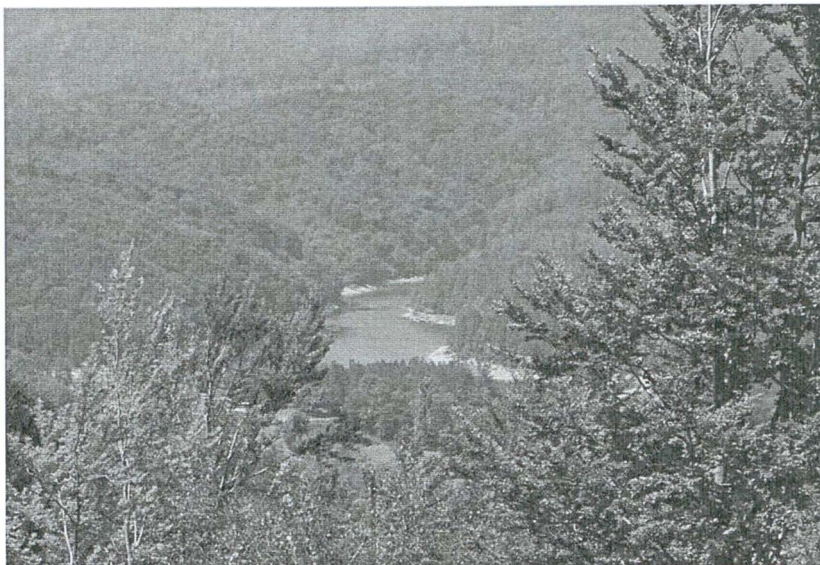
²⁵ „Lumina Carașului”, II, 1930, nr.3, din 19 ianuarie, p. 2.

²⁶ F.A.S. Caransebeș, fond „Oficiu local de turism și sport”, dos.1b, doc.101, 102.

²⁷ „Reșița”, nr.5, 1936, p. 2.

²⁸ G.Hromadka, „op. cit.”, p.87.

²⁹ „Reșița noastră”, I, 1922, nr.15 din 10 decembrie.

Printre cei care și-au dat concursul se numărau Anton Gedeon, Carol Stiegelbauer, Herman Roth și alții. Deși activa în condiții materiale extrem de modeste, în 1924 echipa de lupte din Reșița a susținut prima întâlnire cu o echipă din alt oraș, desfășurată în hala fabricii de bere din Timișoara. Peste puțini ani, cei mai talentați dintre luptătorii reșițeni – Meszaros, Schwirczenbeck, Ghemeși, Szilagvi - au adus în oraș primele titluri de campioni naționali.³⁰

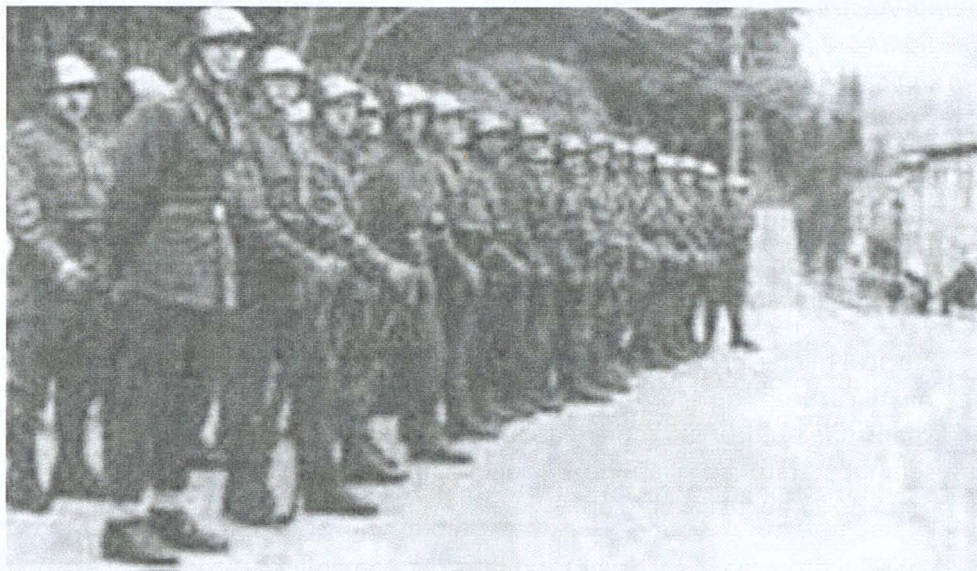
La Reșița și boxul³¹ s-a ridicat la rangul de școală națională, serios concurent al fotbalului. Palmaresul internațional al boxului reșițean, include victorii asupra reprezentativelor orașelor Budapesta, Zagreb, Belgrad, titluri de campioni balcanici și mondiali universitari, medalii la jocurile olimpice și la campionatele europene. Reprezentanți iluștri au fost: Petre Pop, Geza Toth, Ion Lucaci, Alexandru Ianu, Iosif Nicht, Gh. Lucaci, Vasile Secoșan, Lazăr Borduz, Gh. Fiat, Nicolae Bârsan, Nicolae Puiu, Augustin Rona, Vențel Stoianovici, Constantin Ciurcă, Constantin Buzuluic, Ion Hodoșan, Pavel Nedelcea, Vasile Dideanowak Szepe, Geza Toth, etc.

Prof. Fercea Ghiorghia
Colegiul Național Mircea Eliade –Reșița

³⁰ „Deșteptarea”, nr.144, 1932, p. 2.

³¹ „Buletinul U.D.R.”, nr.2, decembrie, 1930, p. 3.

Participarea României la Primul Război Mondial (partea I-a)

La începutul primului război mondial România se declară în stare de neutralitate, decizie luată la Cosiliul de coroană în august 1914. După doi ani de ezitări în stare de neutralitate, în august 1916, România primește un ultimatum să decidă dacă dorește să se alăture Antantei „acum ori niciodată”. Deși situația de pe fronturile de luptă nu era dintre cele mai favorabile, totuși, sub presiunea cererii ultimative, guvernul român acceptă să intre în război de partea Antantei. Cauza principală a întârzierii intrării în război a României a fost neîncrederea liderilor politici și militari români în Rusia. De aceea, România și-a negociat cu atenție condițiile pentru intrarea în război de partea Aliaților. Astfel, Bucureștiul cerea recunoașterea drepturilor României asupra teritoriului Transilvaniei.

După unii istorici militari se apreciază că Rusia a întârziat aprobarea cererilor României deoarece se temea că va fi pusă în discuție și situația teritoriului Basarabiei, anexat de Rusia în urma păcii de la București din 1812. Dar, cel mai mult avea nevoie Franța de intrarea României în acest conflict. Motivul era clar: prin deschiderea frontului de la Carpați, o parte din trupele germane de pe frontul din Franța ar fi plecat pentru luptele din Transilvania și astfel, armata franceză scăpa de uriașa presiune exercitată de armata germană pe frontul de vest.

La 4/17 august 1916, în casa lui Vintilă Brătianu s-au semnat în secret, documentele prin care România intra în război de partea Antantei. În memoriile sale, I.G. Duca scria că „nu au fost de față la iscălirea tratatelor decât cinci persoane: Brătianu, Poklevski, Diamandi, Vintilă Brătianu și cu mine. Poklevski a sosit cel din urmă, cu cele cinci originale destinate Rusiei, Franței, Angliei, Italiei și României. (...) Prin aceste acte declarăm război numai Austro-Ungariei (...) Când cetirile au fost terminate a venit rândul iscăririi (...) Vintilă Brătianu pregătise în mijlocul mesei o călimară frumoasă și un condei destinat a fi păstrat în amintirea acestei scene istorice.”³² Aliații au acceptat solicitările părții române. Din aceste motive, se consideră că semnarea tratatului a fost o mare victorie diplomatică pentru România. Aceasta pentru că „reușise să consfințească printr-un act internațional, purtând iscăliturile celor mai mari puteri din Europa, drepturile seculare ale neamului românesc asupra tuturor ținuturilor locuite de români din Monarhia Habsburgică. Orice s-ar fi întâmplat, învingători sau învinși, era prima dată în istoria neamului nostru când aceste revendicări ni se recunoșteau în chip formal.”³³

Istoricul militar britanic John Keegan afirmă că, mai înainte de intrarea în război a României, Aliații căzuseră de acord în secret să nu-și onoreze după război angajamentele cu privire la expansiunea teritorială românească.³⁴ Guvernul român nu știa de aceste decizii de culise și a semnat tratatul cu Aliații pe 17 august 1916, după care a declarat război Austro-Ungariei la data de 27 august același an.

Consiliul de coroană care a hotărât intrarea României în război a avut loc în ziua de duminică, 27 august 1916, ora 11 dimineața, la Palatul Cotroceni.³⁵

La consiliu au participat:

- regele Ferdinand I și principele moștenitor Carol;
- membrii Consiliului de Miniștri (8) în frunte cu I.I. C. Brătianu;
- reprezentanții din partea Parlamentului: președintele Camerei Deputaților și președintele Senatului;
- foști președinți ai Consiliului de Miniștri: Theodor Rosetti, Petre P. Carp și Titu Maiorescu;
- șefii partidelor din opoziție: Take Ionescu, Nicolae Filipescu și Alexandru Marghiloman;
- foști președinți ai Camerei și Senatului (reprezentând opoziția).³⁶

³² Ion G. Duca - *Amintiri politice*, volumul I, Jon Dumitru Verlag, München, 1981. P. 257.

³³ *Ibidem*, p. 255

³⁴ John Keegan, *The First World War*, Editura Hutchinson, London, 1998, p. 306.

³⁵ Ion Mamina - *Consilii de Coroană*, Editura Enciclopedică, București, 1997, p. 82.

³⁶ *Ibidem*, p. 78.

Spre deosebire de consiliul din august 1914, noul monarh, regele Ferdinand a deschis lucrările anunțând că *a convocat pe mai marii țării nu ca să le ceară un sfat, căci hotărârea lui este luată, ci ca să le ceară sprijinul*. Regele a anunțat apoi hotărârea sa de a angaja România de partea Antantei și împotriva Puterilor Centrale. A mai spus că *spre a se ajunge la o atare hotărâre, a trecut prin încercările cumplite pe care desigur le pricepem, dar că, având în vedere numai interesele țării a cărei Coroană o poartă, s-a învins pe sine însuși*. A urmat apoi primul ministru Ionel Brătianu care *a făcut mărturisirea solemnă a faptului împlinit: «Și eu și țara suntem în ceasul de față angajați, nu mai putem da înapoi.»*³⁷

Membrii consiliului și-au exprimat apoi, pe rând, opiniile, care majoritatea au sprijinit opțiunea regelui și guvernului, existnd totuși și opinii pentru păstrarea în continuare a neutralității (Titu Maiorescu) sau chiar intrarea în război de partea puterilor Centrale (Petre P. Carp).³⁸

Ultimul a vorbit Ionel Brătianu care a argumentat din nou decizia guvernului pe care îl conducea: *„fără îndoială că vom ieși învingători, dar nu sunt sigur, se poate să fim și învinși. De aceea, vreau să se știe bine de toți, că, chiar învinși, tot cred că țara mea trebuie în această clipă să facă acest gest. În viața națiunilor sunt afirmări de drepturi care se socotesc mai mult decât izbânzi trecătoare și sunt gesturi de abdicare, de dezertare morală, care compromit viitorul lor pentru veacuri de-a rândul. Într-o astfel de situație este astăzi românismul ... și dacă nu azi, atunci mâine vom culege roadele acestor jertfe și acestor afirmări de drepturi...”*³⁹

Consiliul s-a încheiat fără a se da vreun comunicat, dar în după amiaza zilei s-a anunțat instaurarea stării de asediu și decretarea mobilizării generale.⁴⁰

În data de 28 august s-a dat Proclamația regelui Ferdinand:

Români !

Războiul care de doi ani a încins tot mai strâns hotarele noastre a sdruncinat adânc vechiul așezământ al Europei și a învederat că pe viitor numai pe temeiul național se poate asigura viața pașnică a popoarelor.

³⁷ Constantin Kirițescu - *Istoria războiului pentru întregirea României*, vol. 1, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, pp. 273-274.

³⁸ Ion Mamina - *Consilii de Coroană*, Editura Enciclopedică, București, 1997, p. 82.

³⁹ Constantin Kirițescu - *Istoria războiului pentru întregirea României*, vol. 1, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 282.

⁴⁰ Ion Mamina - *Consilii de Coroană*, Editura Enciclopedică, București, 1997, p. 82.

Pentru neamul nostru el a adus ziua așteptată de veacuri de conștiința națională, ziua unirii lui. De noi atârnă astăzi să scăpăm de sub stăpânirea străină pe frații noștri de peste munți și din plaiurile Bucovinei, unde Ștefan cel Mare doarme somnul lui de veci. În noi, în virtuțile, în vitejia noastră, stă puțința de a le reda dreptul ca într-o Românie întregită și liberă de la Tisa până, la Mare, sa propășească în pace potrivit datinilor și aspirațiilor gînteii noastre.

Români!

Însuflețiți de datoria sfântă ce ni se impune, hotărâți să înfruntăm cu bărbăție toate jertfele legate de un crâncen război, pornim la lupta cu avântul puternic al unui popor care are credința neclintită în menirea lui.

Ne vor răsplăti roadele glorioase ale isbândeii. Cu Dumnezeu înainte!

Ostași!

V-am chemat ca să purtați steagurile voastre peste hotarele unde frații voștri vă așteaptă cu nerăbdare și cu inima plină de nădejde. Veți lupta alături de marile națiuni cu care ne-am unit. O luptă aprigă vă așteaptă. Cu bărbăție să îndurăm însă greutățile și cu ajutorul lui Dumnezeu isbânda va fi a noastră. Arătați-vă deci demni de gloria străbună. Dea lungul veacurilor un neam întreg vă va binecuvânta și vă va slavi.

FERDINAND⁴¹

La data intrării României în acest război, armata română avea aproximativ 600.000-650.000 militari,⁴² principalii comandanți fiind generalii Eremia Grigorescu, Alexandru Averescu, Constantin Prezan și mai târziu, Ioan Dragalina. Din punct de vedere al pregătirii armatei, nivelul era scăzut. O mare parte din vină o purtau politicienii care, au considerat că era suficientă apartenența României la Tripla Alianță din 1883. Doar puține voci trăgeau semnalul de alarmă. Printre ele, marele istoric Nicolae Iorga atrăgea atenția că din punct de vedere militar, România nu avea aproape nimic. De asemenea, La rândul său, Ion G. Duca arăta că „*Expediția din Bulgaria din anul precedent (al doilea război balcanic din 1913, n.n.) ne dovedise că puterea noastră militară era fictivă, că armata noastră n-avea cadre suficiente, că rezervele ei nu erau organizate, că lipseau echipamentul, munițiile, armamentul, artileria grea, serviciile dinapoi, medicamentele*”.⁴³

⁴¹ *Cuvântări de Ferdinand I Regele României. 1889-1922*, Fundația Culturală Principele Carol, București, 1922, pp. 95-97.

⁴² Cifrele cu privire la efectivele militare românești diferă de la o sursă la alta.

⁴³ Ion G. Duca, *Amintiri politice*, volumul I, Jon Dumitru Verlag, München, 1981.

Din aceste motive, odată cu începutul războiului au fost alocate fonduri importante, atât prin buget cât și prin credite extraordinare. Semnificativ s-a mărit și bugetul Ministerului de Război. Acesta a crescut de la 73.000.000 lei în 1913 la 115.000.000 lei (18% din bugetul de stat) în 1916. În același timp, până în toamna anului 1916 suma creditelor pentru armată a atins 700.000.000 lei, iar până la intrarea României în război la 838.841.215 lei.⁴⁴

Din punct de vedere al efectivelor, conform planului de mobilizare, România putea mobiliza cinci corpuri de armată (15 divizii, dintre care zece active și cinci de rezervă), două divizii de cavalerie și cinci brigăzi de călărași; în total, o forță de 301 de batalioane (cu 260 de mitraliere); 99 de escadroane (cu 22 de mitraliere) și 227 de baterii (din care două de obuziere grele și nouă de asediu), cu un efectiv total de 630.000 de oameni, dintre care 488.000 formau armata de operații.⁴⁵ În privința completării armamentului și echipamentului militar, responsabilii militari au fost nevoiți să facă față la două situații critice: lipsa unui personal și a mijloacelor calificate pentru producția internă de război și restrângerea surselor de aprovizionare externe, cele două coaliții aflate în luptă fiind reticente atunci când era vorba de onorarea comenzilor statului român. De asemenea, diversitatea de tipuri de calibre a armamentului a avut un impact negativ asupra instruirii trupelor, nepermițând o uniformizare a instrucției și a adus greutate în aprovizionarea cu muniții în timpul războiului mondial.⁴⁶

În final, rezultatul eforturilor din anii neutralității au avut ca efect transformarea armatei române într-un real instrument de luptă. Mai avea doar două mari limite: o inferioritate a înzestrării tehnice - ca rezultat al greutăților în asigurarea cu armament și muniție ca urmare a izbucnirii războiului - și o lipsă de pregătire și instruire privind noile metode, tactici și procedee de ducere a luptei utilizate pe fronturile de război.⁴⁷

Poziționarea sa strategică la flancul celor două alianțe aflate în conflict, resursele de petrol și cereale, precum și o armată de 600.000 de oameni au fost motivele pentru care ambele tabere au depus eforturi intense pentru a atrage România de partea lor. Unii considerau chiar că intrarea României de partea Antantei va avea un impact decisiv asupra războiului. Mareșalul german Paul von Hindenburg a exprimat cel mai bine această convingere: „*judicând după situația militară consideram că era suficient ca România să intre în acțiune pentru a decide soarta războiului mondial*”.⁴⁸

Cu toate aceste atuuri, guvernul României nu a ales cel mai favorabil moment pentru a intra în război. Astfel, primul ministru Ionel Brătianu a amânat alăturarea României puterilor Antantei până în momentul în care Rusia a fost de acord să recunoască în scris revendicările României. S-au pierdut în acest fel două luni prețioase, astfel că România a

⁴⁴ Colectiv - *România în anii primului Război Mondial*, Editura Militară, București, 1987.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ Paul von Hindenburg - *Out of My Life*, vol. 1, New York, 1921, p. 243 apud. Glenn E. Torrey, „The Rumanian Campaign of 1916: Its Impact on the Belligerents”, în *Slavic Review*, Vol. 39, No. 1 (Mar., 1980)

⁴⁷ Colectiv - *Apărarea națională și Parlamentul României*, vol. 1., Editura Militară, București, 1992, p. 164-297.

⁴⁸ Paul von Hindenburg - *Out of My Life*, vol. 1, New York, 1921, p. 243 apud. Glenn E. Torrey, „The Rumanian Campaign of 1916: Its Impact on the Belligerents”, în *Slavic Review*, Vol. 39, No. 1 (Mar., 1980), p. 27.

intrat în război când ofensiva Brusilov și bătălia de pe Somme practic încetaseră. „*Tragismul situației a fost că România, trăgându-se de problema alăturării Aliaților, a lăsat luarea unei decizii până când a fost prea târziu, și în loc să participe la consolidarea unui mare succes în iunie ea s-a oferit pe sine însăși în august unei impetuoase răzbușiri germane.*”⁴⁹

(continuare în numărul viitor)

Prof. dr. Nicolae Magiar
Colegiul Național *Mircea Eliade* din Reșița

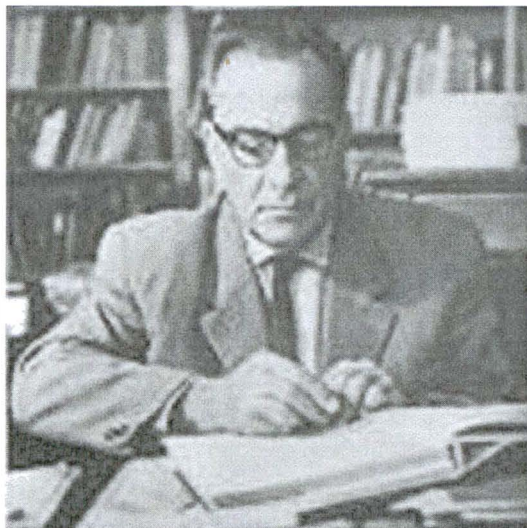
Bibliografie

1. Jaques Ancel - *La politique de la Roumanie vaincue*, în „La Revue du Mois”, Paris, 1920.
2. Ion Rusu Abrudeanu - *România și războiul mondial: contribuțiuni la studiul istoriei războiului nostru*, Editura SOCEC & Co., București, 1921.
3. Eftimie Ardeleanu, Alexandru Oșca, Dumitru Preda - *Istoria Statului Major General Român*, Editura Militară, București, 1994.
4. Mihai Bărbulescu, Denis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor - *Istoria României*, Editura Enciclopedică, București, 1998.
5. Gheorghe Buzatu, Valeri Florin Dobrinescu, Horia Dumitrescu - *România și primul război mondial*, Editura Empro, București, 1998.
6. Colectiv - *România în primul război mondial*, Editura Militară, 1979.
7. John Horne – *A companion to World War I*, Wiley-Blackwell, Oxford, 2012.
8. Constantin Kirișescu, - *Istoria războiului pentru întregirea României*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
9. Samuel Lyman – *World War I*, Marshal, Atwood, 1964.
10. Ioan Scurtu, Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina - *Enciclopedia de istorie a României*, Editura Meronia, București, 2001.
11. E. GlennTorrey - *Romania's Entry into the First World War: The Problem of Strategy*, în „The Emporia State Research Studies”, Volume XXVI, Spring, 1978, Number 4, Emporia State University, Kansas, USA.

⁴⁹ Samuel Lyman, Atwood Marshal – *World War I*, American Heritage Inc., New York, 1992, pp. 115-116..

DIN ACTIVITATEA NOASTRĂ

SIMPOZIONUL INTERNAȚIONAL DE ARHEOLOGIE ȘI ISTORIE IN MEMORIAM CONSTANTINI DAICOVICIU Ediția a XLII – a

Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș cu sprijinul Consiliului Județean Caraș-Severin și al Ministerului Culturii a organizat în perioada 9 – 12 martie 2016, în stațiunea Băile Herculane, cea de-a XLII - a ediție a *Simpozionului Internațional de Arheologie și Istorie In Memoriam Constaantin Daicoviciu*. Tema din acest an a acestei manifestări este (*VIAȚA DE DUPĂ ... NAȘTERE, RĂZBOI, CĂSĂTORIE, ...*).

Principalul scop al evenimentului a fost acela de a prezenta și discuta ultimile cercetări asupra tematicii vieții de după naștere, război, căsătorie ... și de a sublinia aspectele evoluției istorice conform următoarelor domenii:

1. Arheologie
2. Studii clasice
3. Istorie

În cadrul evenimentului științific au fost prezenți un număr record de participanți, istorici și cercetători de la centre universitare din țară și din străinătate (Serbia, Franța, Polonia, Bulgaria, Croația și Grecia) alături de specialiști din muzee și centre de cercetare din țară.

Prin numărul de participanți și prin valoarea comunicărilor, această manifestare este cea mai importantă reuniune științifică din partea de vest a țării (numărul total de participanți a fost 102, dintre care 24 de străini din 6 țări, după cum urmează: 11 participanți din Serbia, 4 participanți din Croația și 4 din Polonia, 2 participanți din Bulgaria și 2 din Franța, un specialist din Grecia). Din țara noastră au fost cei mai mulți participanți de la Universitățile de prestigiu, respectiv București, Cluj – Napoca și Iași și Institutele de arheologie din țară. Un aport deosebit l-au avut cercetătorii din Caraș – Severin, reprezentând Muzeul Banatului Montan din Reșița dar și instituțiile din Caransebeș, Colegiul Național „Traian Doda” și Muzeul din Caransebeș. Ținând cont de faptul ca acum 42 de ani la baza acestei manifestări a stat Casa Corpului Didactic Caraș – Severin și Liceul Teoretic „Traian Doda”, astăzi numărul profesorilor și aportul acestora este mult mai mic, cu excepția Doamnei prof. Lucia Carmen Ardeț, membră a colectivului de cercetare științifică de la Tibiscum.

Programul manifestării a cuprins și o excursie tematică la Cazanele Dunării pe următoarea rută:

Vizitarea expoziției arheologice din incinta Liceului Teoretic „Traian Lalescu” Orșova

Vizitarea *Tabulei Traiana*

Vizitarea sculpturii în piatră *Decebalus*

Vizitarea Mănăstirii Mraconia.

Noutatea din cadrul acestei ediții a fost conferită de gratuitatea participării studenților, masteranzilor și doctoranzilor la simpozion.

Partenerii media ai acestui eveniment au fost: Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, Express de Banat, TVR Timișoara, Banat Tv, Info CS, Radio Reșița, Ziua de Vest, Caraș Online și 7 Zile.

Prof. Lucia Carmen Ardeț
Colegiul Național „Traian Doda” Caransebeș

OLIMPIADA DE ISTORIE

La olimpiada de istorie – faza județeană, desfășurată pe data de 12 martie la Colegiul Național *Mircea Eliade* din Reșița, următorii elevi s-au calificat la faza națională (care a avut loc la Galați în aprilie 2016):

Nume elev	Clasa	Școala	Profesor	Nota
Radu Ioana	VIII	Școala Gimnazială Nr. 9 Reșița	Bortiş Carmen	9,30
Bihoi Simona	X	Liceul <i>Eftimie Murgu</i> Bozovici	Negru Pavel	9,00
Rancu Theodora	XI	Colegiul Național <i>Traian Lalescu</i> Reșița	Păvan Manuela	9,70
Zamfir Andreea	XII	Colegiul Național <i>C.D.</i> <i>Loga</i> Caransebeș	Bivolaru Mioara	9,30

APARIȚII EDITORIALE:

În luna aprilie 2016 au apărut cărțile:

1. **Monografia localității Ezeriș;**
2. **Monografia localității Soceni, ediția a II-a.**

Amândouă au aceiași autori: Nicolae Magiar și Eduard Magiar;

De asemenea, ambele lucrări au fost tipărite de prestigioasa editură clujeană *Grinta*.

NICOLAE MAGIAR EDUARD MAGIAR

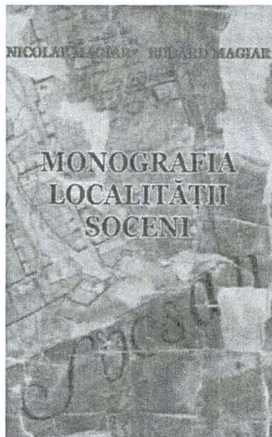
MONOGRAFIA LOCALITĂȚII EZERIȘ

grinta

NICOLAE MAGIAR EDUARD MAGIAR

MONOGRAFIA LOCALITĂȚII SOCENI

Carte frumoasă, cinste cui te-a scris !

CUPRINS

1. Cristian Bălean – Bătălia de la Verdun.....	1
2. Eduard Magiar – Procesul de la Nürnberg	6
3. Ghiorghița Fercea – 105 ani de turism la Reșița	13
4. Nicolae Magiar – Participarea României la Primul Război Mondial.....	17
5. Din activitatea noastră.....	23
6. Apariții editoriale.....	26

